

KARAR VERME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

PROF. DR. ADNAN ÖMERUSTAOĞLU

PROBLEM NEDİR ?

- Hedefimize ulaşmaya çalışırken karşımıza çıkan engellerdir.
- Günlük yaşantımızda problem çözmeye yönelik pek çok durumla karşılaşırız.
- Karşılaştığımız problemleri etkili bir şekilde çözebilmek için sürekli problem çözme becerilerimizi geliştirmemiz gerekir.

PROBLEMİN TANIMI

Problemın tanımı, problem çözenin temel noktasını oluşturur.

«Eğer dünyayı kurtarmak için bana 60 dakika verilseydi bunun 55 dakikasını problemi tanımlamak 5 dakikasını da çözümü bulmak için Kullanırdım.»

Albert Einstein

PROBLEM NASIL TANIMLANIR?

- Her hangi bir problem durumu ile ilgili üç unsur vardır
BİREY – ENGEL – AMAÇ
- Yukarıdaki üç unsur yoksa problem yoktur

Problemler:

- Maddi,
- Manevi,
- Sosyal,
- Psikolojik,
- Bireysel olabilir

PROBLEM ÇÖZME NEDİR ?

- Problem çözüme, belli bir durum çerçevesinde düşünebilme, ne yapılacağına ve nasıl yapılacağına karar verebilme, eldeki imkanları kullanabilme ve bu yolla çözüme ulaşmaktır. Daha geniş tanımla problem çözüme, problemin tanımlanması, probleme ve çözümüne ilişkin bilgilerin toplanması, en uygun çözüm yolunun uygulamaya konulması ve sonucun değerlendirilmesidir.

PROBLEMİ TANIMLAMA VE FORMÜLE ETME

- Problem olan durumla ilgili olarak, çevreyi değerlendirmektir.
- Problem olan durumu açıklığa kavuşturma, hedef, beklentilerin ve çatışmaların farkında olmaktır.
- Mümkün olduğunca somut olmaktır.

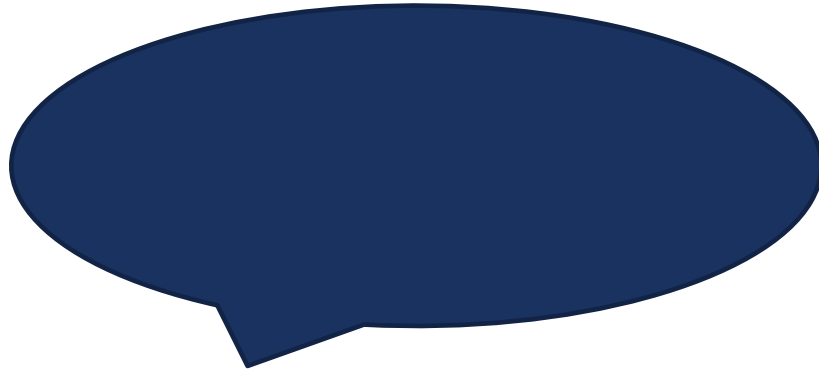

PROBLEMİ TANIMLARKEN

- Bu durum sadece sizin için mi problem yoksa başkaları da bunu problem olarak mı görüyor?
- Oluşumuna sizin bir katkınız var mı?
- Katkısı olabilecek başka kişiler veya şeyler var mı?
- Şimdiye dek benzer sorunlarla karşılaştınız mı? Nasıl baş ettiniz?

**PROBLEM ÇÖZMENİZİN NE ÖLÇÜDE MANTIKSIZ
OLDUĞUNU NASIL DEĞERLENDİRİRSİNİZ ?**

MANTIKLI OLMAYAN PROBLEM ÇÖZME

- Sözde Çözümler (problemi çözüyor görünen fakat çözmeyen çözümler)
- Problemleri diğerlerinin hak ve gereksinimleri pahasına çözen çözümler.

PROBLEM ÇÖZMENİN BOYUTLARI

1. Hedeflerinizi, amaçlarınızı ve gereksinimlerinizi düzenli olarak dile getirin

2. Problemlerinizi açık bir şekilde belirleyin ve sonra onları analiz edin.

3. Gereksinim duyduğunuz bilgiyi anlayın ve etkin olarak bilgiyi arayın.

4. Topladığınız bilgiyi değerlendirin, yorumlayın ve analiz edin.

5. Eylem için seçeneklerinizi anlayın ve onları değerlendirin

6. Probleme stratejik bir yaklaşım benimseyin ve bu stratejiyi takip edin.

7. Eylemde bulunduğunuzda, davranışlarınız ortaya çıktıkça, davranışlarınızın çıkarımlarını izleyin.

PROBLEM ÇÖZME İÇİN TUZAKLARDAN SAKINMA

- Hedeflerinizi, amaçlarınızı ve gereksinimlerinizi tekrardan düzenli olarak dile getirin ve anlayın.
- Problemlerinizi açık olarak belirleyin ve daha sonra analiz edin.
- Gerek duyduğunuz bilgiyi anlayın ve bu bilgiyi etkin olarak araştırın.
- Dikkatli olarak topladığınız bilgiyi analiz edin, yorumlayın ve değerlendirin.
- Eylem için seçeneklerinizi anlayın ve onları değerlendirin. Kısa ve uzun vadede neler yapabilirsiniz?
- Probleme stratejik bir yaklaşım benimseyin ve bu strateji üzerinden takip edin.
- Eylemde bulunduğunuzda eylemlerinizin çıkarımlarını ortaya çıktıkça gözlemleyin.

DÜŞÜNCENİN UNSURLARINI KULLANARAK PROBLEMLERİ ANALİZ ETME

1. Amaç
2. Soru
3. Bilgi
4. Kavramlar
5. Varsayımlar

KARAR VERME

- Eğer karar verme örüntümüz akılcı ise, mantıklı bir yaşam süreriz.
- Karar verme şablonumuz mantıksız ise mantıksız bir yaşamımız olur.
- Mantıklı kararlar diğer insanların haklarını elinden almadan ya da onların iyi oluş hallerine zarar vermeden bizim yaşamımızın kalitesini arttırır.

KARAR VERME

- Mantıklı kararlar mutlu olma, başarılı yaşama ve kendimizi gerçekleştirme şansımızı arttırır.
- Karar vermede eleştirel düşünce kullanılırsa, karar verme şablonumuzu bilinçli ve planlı bir tercih seviyesine çıkararak aldığımız kararların mantıklılığını arttırır.

KARAR VERME MANTIĞI

Mantıklı karar vermedeki dört anahtar:

1. Önemli bir karar vereceğinizin farkında olmak
2. Seçenekleri net bir şekilde belirlemek
3. Mantıksal olarak seçenekleri değerlendirmek
4. En iyi seçenek için eylemde bulunacak öz disipline sahip olmak

KARAR VERMENİN BOYUTLARI

- Temel amaç, hedef ve gereksinimlerinizin düzenli olarak hesabını yapınız
- Mümkün olduğu anda, problemleri ve kararları teker teker ele alın.
- Üzerinde vakit harcadığınız kararları daha açık hale getirmek için alternatif olası kararları çevreleyen koşullar üzerinde çalışın.
- İhtiyaç duyduğunuz bilgiyi çözümleyin ve etkin olarak bu bilgiyi araştırın.

KARAR VERMENİN BOYUTLARI (DEVAMI)

- Topladığınız bilgiyi dikkatlice analiz edin ve yorumlayın.
- Seçeneklerinizi oluşturun.
- Halihazırda seçeneklerinizi, avantaj ve dezavantajlarını da dikkate alarak değerlendirin.
- Karar için stratejik bir yaklaşım benimseyin ve bu strateji doğrultusunda ilerleyin.
- Eylemlerinizi ortaya çıktıkça onların çıkarımlarını kontrol edin.

Kısaca karar verme;

- Eyleme yönelik bir dizi seçenek arasından bir tanesini seçmektir.
- Karar verme durumunu etkileyen iki unsurdan biri o seçeneğin ne kadar işimize yarayacağı ve oluşabilecek diğer sonuçlarıdır.
- Seçeneklerden biri veya bir kaçı üzerinde karar verilmeden önce bunların daha önce denenip-denemediği de araştırılır.
- Denenmiş ve sonuca götürmeyen seçenekler karar sürecinde dikkate alınmamalıdır.

- Seçtiğimiz yol işimize yaradı mı?
- Yaradıysa eğer bunu benzer problemler için de kullanıp kullanamayacağımıza karar verebiliriz.
- Eğer seçilen yol işimize yaramamışsa, bu yolu kullanmayı bırakırız. Yeni yollar aramaya başlarız ve yeni bir problem çözme süreci başlar.

ALTI ŐAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

Gerçekler

Tutkular

Kontrol

Yaraticılık

Olumluluk

Karamsarlık

BEYAZ ŞAPKA

BEYAZ ŞAPKA: Bilgiyi tarafsız bir temelde ele alır.

**İlk olarak insanları
kurtarmaya
çalıőalım?**

KIRMIZI ŞAPKA

KIRMIZI ŞAPKA: Ön sezgilere dayalı, olaylara duygusal tepki vermeyi temele alır.

Çok üzücü bir kaza olmuş..

SİYAH ŞAPKA

SİYAH ŞAPKA: Olaylara eleştirel ve karamsar yönden bakışı simgeler.

Bu kazadan sağ çıkan yoktur..

SARI ŞAPKA

SARI ŞAPKA: İyimserlik,
olaylara iyimser ve yapıcı
yönden bakma.

**En azından bebek
kurtulmuş...**

YEŞİL ŞAPKA

YEŞİL ŞAPKA: Olaylara yeni ve farklı çözüm yolları bulmak, yaratıcı ve yenilikçi fikirler üretmeye dayalı düşünme.

**Kazaların
olmaması için
duble yol
olması lazım...**

MAVİ ŞAPKA

MAVİ ŞAPKA: Olayları tüm olası yönleriyle gören ve deęiŐkenleri kontrol altına altında tutan bakıŐ açısı.

İyi kontrol etmiŐler mi arabanın içerisinde başka kimse yok demi?